

Олександр Довженко
(1894-1956)

Сім'я

- Сім'я, в якій народився Олександр Довженко, – найяскравіша ілюстрація важкого становища українського села кінця 19-о – початку 20 століття. Грамотним був лише дід Сашка, батько, мати, бабуся і прабабуся – ні. “Батько ніколи не пробачив дідові своєї темряви”, – писав Довженко у своїй Автобіографії. Там же згадує, що, який би епізод дитинства не згадав, в уяві з'являються лише “плач і похорон”. З 14-и дітей у сім'ї вижили тільки він і сестра Поліна. Четверо братів – Іван, Сергій, Лаврентій, Василь – від якоїсь хвороби померли в один день. І це при тому, що сім'я була не найбільшою, – просто життя в селі було надзвичайно важким.

Довженко з батьком (ліворуч). Мати, сестра та батько Довженка (праворуч).

Кохання

- У режисера було дві дружини. Перша – Варвара Крилова, з якою він познайомився в 1914-у році, коли вони разом готували вечір, присвячений Тарасу Шевченку. Вона була на шість років його молодше; у 1917-у пара зв'язала себе узами цивільного шлюбу. Але у 1917-у році Варвару спокусив білогвардійський офіцер, з яким вона навіть поїхала за кордон, де захворіла на туберкульоз кісток. Коханець кинув її, Варвара повернулася в Україну; Довженка усе ще любить її та у 1923-у році взяв собі за дружину. Але, почавши знімати свої перші фільми, захопився молодою акторкою Юлією Солнцевою, і Варвара сама вирішила піти з життя Олександра Петровича (у 1926-у році), аби не бути тягарем. Життя вона прожила одноногою калікою.

Перша дружина – Варвара Крилова-Довженко (ліворуч). Друге кохання та дружина Довженка – Юлія Солнцева (у центрі та праворуч).

Голлівуд

- У 1930-у році Олександр Петрович поїхав представляти фільм Земля у Європі і, виявляється, мріяв прорватися до Голлівуду. Ось що він писав у листі Сергію Ейзенштейну: “Можете ви разом з товаришами, або з Чапліним, або ще з ким-небудь виписати мене – страшно подумати – в Голлівуд хоча би на один місяць, надіславши мені візу. Я не знаю мови, але я все побачу, Сергію Михайловичу. Мені дуже хотілося би запропонувати Чапліну один мій сценарій. Якби він йому і не підійшов, він міг би знайти в ньому для себе кілька цікавих речей. У нас в цей час ставити його не можна”. Є свідчення, що Чарлі Чаплін високо цінував творчість українського режисера і в одній зі своїх промов сказав, що “слов’янство поки що дало світові кінематографії одного творця – мислителя та поета, Олександра Довженка”.

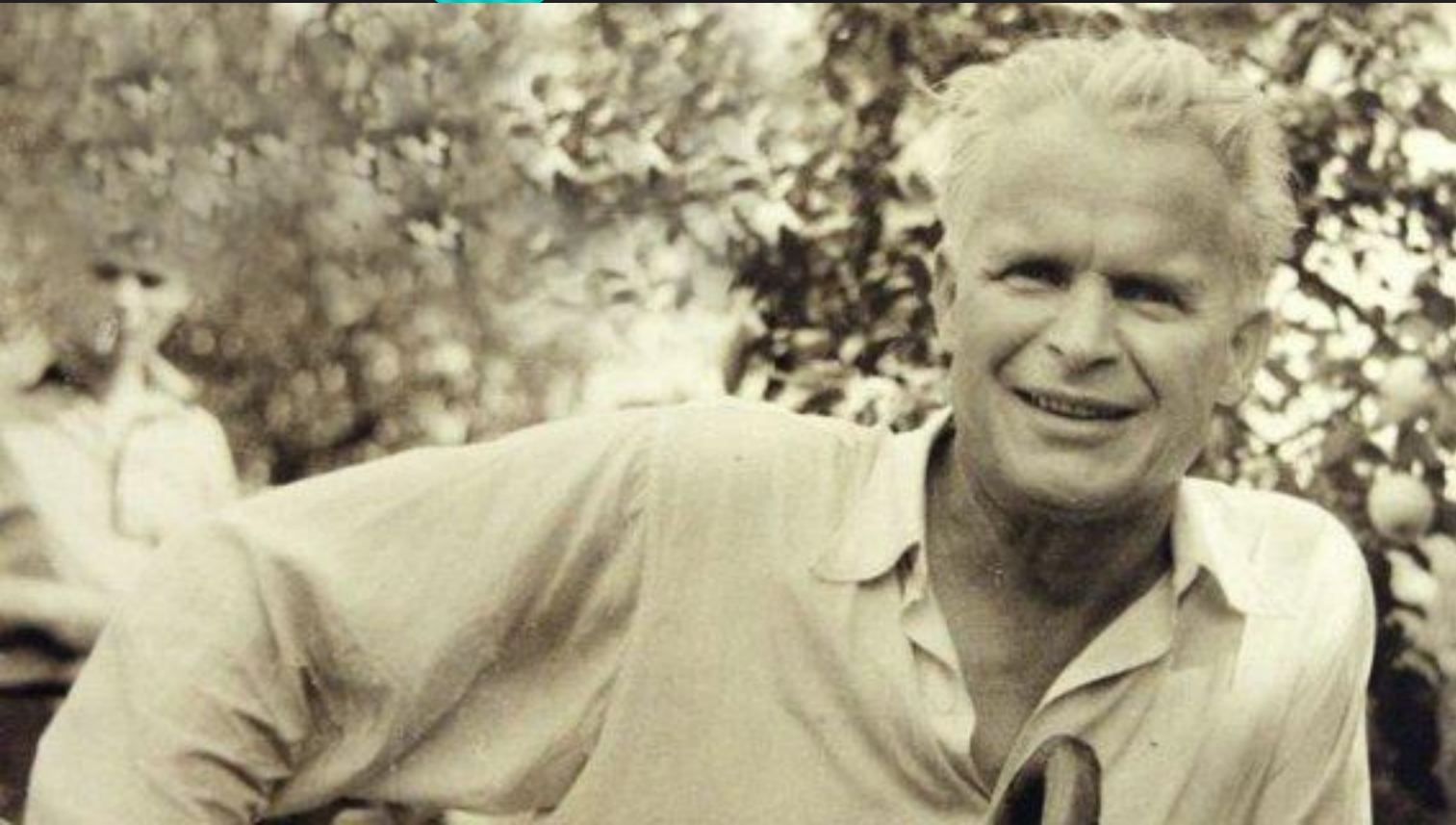
Довженко та знімальна група під час роботи над фільмом "Земля".

Нереалізовані сценарії

- Безліч сценаріїв Олександра Петровича так і лишилися нереалізованими. Наприклад, він мріяв зняти фільм про Тараса Бульбу і навіть приступив до роботи – завадила Друга Світова війна. Те, що записував у щоденники Довженко, не могло бути відомим авторам книг та фільмів, створених на подібні сюжети пізніше. Так, Григорій Чухрай зняв у 1961-у році фільм Чисте небо про радянського льотчика, який потрапив у німецький полон, – подібний сюжет за багато років до того описаний у Довженка. Ще один сюжет – про начальника табору знищення, який убив два мільйони людей, і захотів поговорити з 2000001 жертвою, російським солдатом, – став одним із епізодів повісті Михайла Шолохова “Доля людини”. Сюжет про шведів, які жили в Україні мало не з часів Полтавської битви і вирішили повернутися на батьківщину після Другої Світової війни, пожили в Швеції та повернулися в Україну, був реалізований в документальному фільмі.

1956 – помер Олександр Довженко, письменник

- 1956, 25 листопад – не стало Олександра Довженка, письменника і талановитого кінорежисера. Живучи у вигнанні в Москві, сумував за Україною.

Залишив заповіт, написаний незадовго до смерті у щоденнику:

- Я вмру в Москві, так і не побачивши України! Перед смертю попрошу Сталіна, аби, перед тим, як спалити мене в крематорії, з грудей моїх вийняли серце і закопали його в рідну землю, у Києві, десь над Дніпром, на горі». Поховали Олександра Довженка на Новодівичому цвинтарі у Москві.